

KULTŪRAS CĒNTRĀ ĒR ETNĒNĒ KULTŪRA

MUKIENĒ DANUTĒ, REDAKTUORĒ

Šis numeris, kāp bova planouta iš onksta, ir skērts rimtesnem pasēžvalgimou pu Žemaitējės rajuonu kultūras cēntrus, pasiuduomavēmu, kuoks diemesis anū veikluo ir skērams krašta savētomou ēšlaikītē, etnēnēs kultūras gluobā. Žvalgītēis tēkrā ka ir kor ēr aple kou kalbietē, rašītē ir.

Paskotēnēs metās, ka Lietovuo vika kultūras īstaigu reorganizacējē (parktēškā vēsor – cēntralizacējē), stēprē Lietovuo somažiejē veikontiū kultūras īstaigu. Ne išimtēs ēr Žemaitējēs etnogrāpēnis regējuons. Diel tuo tā garsiau, tā tīkiau dejava ēr tebdejou vēsē kultūras darbuotuojē, vuo daugiausē – perēferējuo, Lietovuos rajuonūs, gīvenontīs žmuonis.

Ka pradēdi mēslītē, kāp torietom būtē, vēsuokēs mintīs lend i galva.

Kuo gera, ir tēp, kāp šēs laikās pas mumis, Lietovuo, ka ēr toriejē būtē. Juk tas cēntralizacējēs, decēntralizacējēs, reorganiza-

cējēs ne kas nuors kēts, vuo mūsa patiū žmuonis īteisēn ēr īgīvendēn. Vēina karta – spaudamē puolītēku, kēta – stēprē somēnkosē valstībēs biudžeta, trieti – atsēžvelgdamē i šiu dēinū kultūrēnē gīvenēma tēkruovē ēr puoreikius.

Dā atmēno tus laikus, ka kuožnamē dēdesnemē kaimē bova pu bēbliuoteka, kultūras nomus, pradēnē muokīkla. Bet tās laikās ni duorū keliū, katrēi sojungē vēina gīvenvietē so kēto, ni televizuoriū, ni lēngvūju mašīnu, i katras siedē par keliuolēka mēnotu atsērondam pas kaimīnus gretēmamē miestalie, nebova. Mažiejē kaimā, nīka vēikiemē, visties krašta infrastruktūra, mažiejē ēr tū kaima kultūras īstaigu skaičios, kultūrinis gīvenēms vēs daugiau koncentravuos rajuonu, miestieliu cēntrūs, tas kultūrinis gīvenēms, katros ir iš valstībēs biudžeta palaikuoms, katrou valstībē tor galēmībē ēr nuor, tor tēksla palaikītē.

Vēsks kēts... Nuori kaima gēlomuo, pamēskie ikortē privati muziejō, nieks tau šēndēin tuo nedraud. Toriek tam tik nuora, piningū, rink ekspuonatus, kaupk, tīrēniek anus, ekspuozicējē irēnk, rūpinkis ēr skleisk Žēnē aple anou – nieks tau tuo darītē netrokda. Tas pats ēr so krašta tradicēju, papruotiū puoseliejēmo. Je tik Dēivalis davē pruota soprastē, kad žmuogos, kad ēr i kuokēs vērsūnēs pakēlēs, tor atmintē, ka pērmiausē ir sava žēmēs vāks, ka tou žēmē, vēskou, kas če ir gera, nu omžiu mūsa tievū ēr pruotieviu bronginta, rēk sauguotē ēr iš kartuos i karta perdoutē, darik tou išsējousēs. Bet... Kol žmuogou tuoks sopratēms ateit, ons aple tou tor išgērstē ēr tou patērtē. Tor anam nu mažēns būtē išugdīts ēr sopratēms, kad sava žēmē, gimtuojē krašta tradicējēs ēr papruotius rēk brongintē.

Šeima, muokīkla... Ēr vēina, ēr kēta pri tuo torietom prisēdrietē. Bet... ne vēsumet ta šeima šēs laikās tuoki, kuoki torietom būtē ēr ne vēsumet anuos narē tuokēi, ka soprastom, žēnuotom, kas šiuo žemie ir tēkra auksa verties.

Diel tuo ta valstībē vēs tam tradicēnēs kultūras puoseliejēmo, puopolerēnēmo ēr skēr liešū. Vēskou juk negali palēktē savieigā. Je pati valstībē nesērūpins sava žmuoniū ugdīmo, vēina dēina gal atsētēktē tēp, ka patēs dēdēliausēs vertībēs bus tuos, katruos žmuogo nu gīvuolē nīkou neskēr. Gal če ēr par „sūrē“ pasakīta, bet juk, je šēndēin paanalizousem, kēik televizējēs žiūruovu jau ir „prirakintē“ televizējēs laidū, katruos svarbiausis tēkslos – aple iškērtiū, krūtū dēdoma, šēknu dailoma, naktēniūs pasilinksmēnēmūs „so-

Sialēs rajuona kultūras cēntrō.
Mukienēs Danutēs portogrāfējē

žēbosēs“ „žvaigždēs“, anū padarītus ēr nepadarītus „griekus“ pakalbietē, pamatisem, ka če tuo jouka ne tēik jau ē daug īr lēkē. Tuokiū ēr panašiū laidū ka ēr mūsa Lietoveliē vēs daugie ēr daugie, vuo žmuoniū sopratēms aple paprastiausius gīvenēmēškus rēkalus vēs mažie ēr mažie. Ka vēizis „Klausēmieli“, kartās ni sava ausim negali patēkietē, ka tuos gražē noaugosēs mergātēs, i puonēs panašēs garbinga omžiaus solaukosēs muotrēškas tēkrus niekus šnek ēr dā ni kēik nerauduonoun. Atruoda, ka tēi interviu ne mūsa rajonu ēr miestu gatvies, vuo speceliū puoreikiu muokikluos, katruos muokuomē atsēlēkē mūsa tautietē, īr jememē.

Pasēiduomavos, kas Žemaitējēs rajonūs etnēnēs kultūras sritie daruoma, matuos, ka šēs laikās ta tradicēnē kultūra ligo ont banguos. Pērmiausē diel tuo, ka šēndēin rajonūs jau dērb dēdēlis būris nebluogus etnēnēs kultūras pagrindus Klaipiedas, Šiauliū, Kauna, Vēlniaus aukštusosies muokikluos gavusiu specelistu, katrēi tou darba muok dērbtē ēr žēna anuo reikšmē. Kēta priežastēs ta, ka puoseliedamē etnēnē kultūra, mena saviveikluo, ivairiūs kētūs būreliūs dalīvaujētīs žmuonis tor galēmībē išsēsēkrtē iš kētū ēr tuo krašta savētoma ītvērtintē. Gerā tēn, kor nieks nieka dērbtēnā nedara. Je miestelie vikst Uonēniu atlaidā, tā pri tuo žmuoniū šormolē pu pamaldū organizavēma natūralē isējung ēr kultūras žmuonis. No vuo Užgavienēs, kaliedēnius rēngēnius, kētas žīmesnēs Žemaitējuo nu sena gražē pamēnavuojemas švēntēs žmuonēs vēinēp a kētēp švēntēn mažne vēsūs rajonūs. Daug kor tuos švēnties īr stilizoutu, sumuodernintu dalīku, bet ožtaisos īr tas pats – mūsa krašta tradicējēs ēr papruotē. Je kas ēr nedēdēlē pataika, šēik tēik i šuona nuvažioun, tā tik diel nesopratēma, mēnkuos kvalifikacējēs. Šēndēin jau ne tēi laikā, ka žmuogos nežēnuotom senuos Dieva mūkelēs, užrašītas senuoliu dainies a mozēkas verties. Brongēnam ēr senoujē arkitektūra, šīu dēinū buitie gražē pri-taikuom tradicēnius keramēkas dērbēnius, medē druožēnius. Je tik

Skouda rajona Muosiedė miestelē saviveikininkā Vilniou. Mukienēs Danutēs portēgrapējē

torietom vēitas, tonkē mūsa jaunamartēs ēr kraitē skrinēs isē-taisītōm, i anou sava ronkdarbius sokrautom. Če pruoblemas ligo dēdēlies ēr nebūtōm. Bet... Lietova šēndēin īr savuotēškuo krīžke-lie. Vēinē Lietovuo lēikt, kētē i svetēs šalis patrauk, patiuo Lietovuo žmuoniū asimiliacējē dēdliausē. Īr nemaža tēkēmībē, kad bēnt daugoma tū, katrēi sava laimēs ēiškuotē pasok i svetēs šalis, sunkiau ēšlaikīs sava gimtuojē krašta dainas, legendas, papruotius ēr tradicējēs. Šēndēin galvuojem aple tus, katrēi lēikt Lietovuo, katrēi sava gīvenēma ba tievū žēmēs isēvaizdoutē negal. Tēms – ēr tēi mūsa rajonūs, miestūs veikou kultūras cēntrā, katrū veikla Lieto-vuo koordinou Lietovuos liaudēs kultūras cēntros.

Dainū švēntē Skoudē. Andriekaus Ginta portēgrapē